

Ginekologa loma grūtniecības vadīšanā jauno algoritmu kontekstā

Dr.Vija Veisa

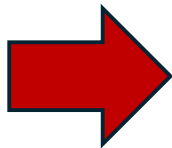
Latvijas Ginekologu un dzemdību
speciālistu asociācija

Rīgas Stradiņa universitāte

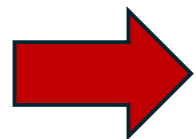
RĪGAS
STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

Algoritmu mērķi:

- Optimizēt un uzlabot antenatālo aprūpi;
- Padarīt pieejamāku vecmātes, arī ģimenes ārsta iesaistīšanu aprūpē un efektīvāk stratificēt grūtnieču riska grupas

(Ne) paveikt ie uzdevumi

- Antenatālās aprūpes algoritmu izstrāde (iesniegti 2023.gada decembrī VM)
- Ieteikumi MK noteikumu grozījumiem (iesniegti 2024.gada jūnijā VM)
- Finansējums?
- Darbs pie mātes dokumentācija – grūtnieču kartes, mātes pases (digitalizācija?)

Datu bāzes

Veselības sistēmas darbības
snieguma novērtējums

Klasifikācija un filtri

**Klīniskie algoritmi un pacientu
klīniskie ceļi**

Metodiskie materiāli

Klīniskās vadlīnijas

Veselību veicinošo skolu tīkls

Veselīgo pašvaldību tīkls Latvijā

Dokumentācija

Covid-19

Padomes un komisijas

Ieteikumi skolām un
bērnu dārziem

Ieteikumi darba devējiem

Atļauja izmantot pacienta datus
pētījumā

PERINATĀLĀ PERIODA APRŪPES JOMĀ, 2023.

Izstrādātājs: Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija (VM un LGDzSA 20.11.2023. Līgums Nr. 01-32.4.3.2/116 Par klīnisko algoritmu, klīnisko ceļu un kvalitātes indikatoru izstrādi perinatālā perioda aprūpes jomā).

Grūtniecības risku izvērtēšana

 Klīniskais algoritms

 Klīniskais ceļš: Augsta riska grūtnieces

 Klīniskais ceļš: Zema riska grūtnieces

 Kvalitātes indikatori

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS S
Eiropas Sociā
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Eiropas Sociālā fonda projekts Nr. 9.2.3.0/15/I/001 "Veselības tīklu attīstības vai kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu

Klīniskais algoritms

Grūtniecības risku izvērtēšana antenatālās aprūpes laikā

2. Ārstniecības personas un viņu loma	9
3. Grūtniecības plānošanas vizīte	14
4. Veselības pašnovērtējuma karte	17
5. Pirmā vizīte grūtniecības 8-10 nedēļās	19
6. Otrā vizīte 12-14 nedēļās	27
7. Trešā vizīte (vecmātes vizīte) 16.-18. grūtniecības nedēļā	31
8. Ceturtā vizīte 25.-26. nedēļā	32
9. Piektā vizīte 29.-30. grūtniecības nedēļā	35
10. Sestā vizīte (vecmātes vizīte) 34.-35. grūtniecības nedēļā	36
11. Septītā vizīte 37-38 grūtniecības nedēļās	38
12. Astotā vizīte (vecmātes vizīte) 40.-41. grūtniecības nedēļā	39
13. Mātes un jaundzimušā aprūpe pēcdzemdību periodā divās aprūpes epizodēs (3.-5. un 10.-14. pēcdzemdību dienā)	41
14. Pēcdzemdību aprūpe (3.-5. un 10.-14. pēcdzemdību dienā)	46
15. Grūtnieces riska kategorijas un to apraksts	52
16. Agrīnā pēcdzemdību aprūpe	54
17. Riska faktori	56
17.1. Sociālie un dzīvesveida faktori	56
17.1.1. Sociālie faktori, kas ietekmē grūtniecības norisi	56
17.1.2. Atkarības (nikotīns, alkohols, atkarības vielas)	57
17.1.3. Uzturs	62
17.2. Grūtniecības sarežģījumi mātei un auglim	63
17.2.1. Augļa intrauterīnā augšanas anomāliju skrīnings I trimestrī	63
17.2.2. Preeklampsija	64
17.2.3. Venozās trombembolijas riska novērtējums	69
17.2.4. Gestācijas diabēts	71
17.2.5. Priekšlaicīgas dzemdības anamnēzē vai draudi	72

0. vizīte – grūtniecības plānošana

Z31.6 *Vispārējā konsultācija
par pēcnācēju radīšanu
Vecmāte, ginekologs, ģimenes
ārsts*

- **Anamnēze** – reprodūktīvā un vispārējā risku izvērtēšana = optimāla hronisko slimību kontrole
- **Dzīvesveids un paradumi** – smēķēšana, alkohola lietošana, uzturs, svars
- **Vakcinācijas statuss**; pret gripu, COVID 19, ja grūtniecība plānota rudens – ziemas periodā;
- **Vispārējā izmeklēšana**, KMI noteikšana; dzemdes kakla vēža skrīninga statuss
- **Rekomendācijas** – optimāli 3 mēnešus pirms grūtniecības **folskābes 400 µg, joda 150 µg, D vitamīna 600 SV (2000-4000SV) lietošana**
- **Mutes dobuma veselība**

1.Vizīte 8 – 10 grūtniecības nedēļās

Z34 Normālas grūtniecības
pārraudzīšana

Z35 Augsta riska
grūtniecības norises
pārraudzīšana

Vecmāte, ginekologs,
ģimenes ārsts

Anamnēze – reprodūktīvā un vispārējā (**Veselības pašnovērtējuma karte**) = risku izvērtēšana = optimāla hronisko slimību kontrole; psihiskās veselības izvērtēšana (GAD2, PHQ2 skalas)

Speciālistu iesaiste – **e nosūtījums** «zaļais koridors»

Ģimenes anamnēze – diabēts, vairogdziedzera slimības, ģenētiskas slimības;

Partnera vecums, veselība un kaitīgie ieradumi;

Dzīvesveids un paradumi – smēķēšana, alkohola lietošana, uzturs, svars; Sociālie faktori

Vakcinācijas statuss; pret gripu, COVID 19, ja grūtniecība rudens – ziemas periodā;

Vispārējā izmeklēšana, KMI noteikšana; dzemdes kakla vēža skrīnings, ja nav veikts; maksts pH noteikšana; **STI**, ja indicēts

Rekomendācijas – optimāli 3 mēnešus pirms grūtniecības folskābes **400µg, joda 150 µg, D 600SV (2000-4000SV) vitamīna lietošana**

Izvērtēt DVT un PE riskus, profilakses nepieciešamību
Stomatologa apmeklējums

E nosūtījums I trimestra skrīningam

Jānosūta pie ģimenes ārsta (e nosūtījums), vienošanās par C19, gripas, garā klepus vakcināciju

Jāizsniedz mātes pase ar Veselības pašnovērtējuma karti

4. Veselības pašnovērtējuma karte

Veselības pašnovērtējuma karte sievietei, plānojot grūtniecību vai uzsākot grūtniecības aprūpi

Lūdzu, atbildiet uz jautājumiem- tas ļaus Jūsu grūtniecības aprūpes profesionālim izvēlēties Jums un gaidāmajam bērniņam drošāko un piemērotāko grūtniecības aprūpi.

Lūdzu, norādiet savu vārdu, uzvārdu:

Lūdzu, ar ✓ atzīmēt tikai tos faktorus, kas attiecināmi uz Jums.

SOCIĀLIE UN DZĪVES VEIDA FAKTORI	
Partnerattiecības:	- Reģistrēta laulība - Kopdzīve - Vientuļa
Bērnībā uzaugu ārpusģimenes aprūpē	
Bērnībā uzaugu bērnu namā	
Lūdzu, norādiet skaitu, cik cilvēki dzīvo Jūsu mājsaimniecībā	
Novērtējiet Jūsu ģimenes ienākumu līmeni:	- Zems - Vidējs - Augsts
Izmantoju pašvaldības sociālo atbalstu	
Strādāju algotu darbu	
Mans darbs saistīts ar kaitīgiem faktoriem (nakts darbs, smagumu celšana, ilgstoša stāvēšana, darbs ar ķīmikālijām, paaugstināts stress, augsta psihoemocionālā slodze)	
Pēdējā gada laikā esmu lietojusi nikotīna izstrādājumus (cigarettes, cigārus, tinamo tabaku, cigarellas, ūdenspīpi, e-cigarettes, tabakas spilventiņus (snus), nikotīna spilventiņus, nikotīna aizstājējus)	
Šobrīd lietoju nikotīnu	
Manā mājsaimniecībā lieto nikotīna izstrādājumus	
Pēdējo 6 mēnešu laikā lietoju alkoholu (vairāk kā 2 vienības vienā reizē): 1 glāze (30 g) degvīna = 1 vienība 1 glāze (50 g) likiera = 1 vienība 1 glāze (150 g) sausa vīna = 1 vienība 1 pudele (0,5 l) gaišā alus = 1,5 vienības 1 pudele (0,5 l) tumšā alus = 2,5 vienības	- Retāk kā reizi nedēļā - Reizi nedēļā - Biežāk kā reizi nedēļā

REPRODUKTĪVĀ ANAMNĒZE	
Esmu veikusi dzemdes kakla vēža skrīningu Norādiet, kad:	
Man ir veikta dzemdes kakla priekšvēža saslimšanu ķirurģiska ārstēšana	
Man ir konstatētas ar dzemdi saistītas patoloģijas (dzemdes mioma, iedzimtas dzemdes attīstības anomālijas, polipi, citi)	
Man ir bijusi ārpusdzemdes grūtniecība	
Man ir diagnosticēts policistisko olnīcu sindroms	
Man ir ārstēta neauglība	
Grūtniecība ir iestājusies, pielietojot medicīnisko apaugļošanu	
GRŪTNIECĪBAS UN DZEMDĪBU PIEREDZE	
Šī ir mana pirmā grūtniecība (tālāk šo sadaļu Jums nav jāaizpilda, pārejiet uz sadaļu "Nervu sistēmas saslimšanas")	
Šī man ir atkārtota grūtniecība Precizējiet, kura grūtniecība: Precizējiet, kuras dzemdības:	
Man ir bijis spontāns aborts Precizējiet, cik reizes:	
Iepriekš bijuši iedzimti (ģenētiski) vai citi augļa attīstības traucējumi Precizējiet, ja iespējams:	
Iepriekš bijusi grūtniecības pārtraukšana pēc pašas vēlēšanās Precizējiet, cik reizes:	
Iepriekš bijušas priekšlaicīgas dzemdības (22-36 nedēļās)	

Depresijas skrīnings GAD 2

Cik bieži pēdējo 2 nedēļu laikā Jūs ir apgrūtinājušas kādas no šādām problēmām?	Nemaz	Dažas dienas	Vairāk par nedēļu	Gandrīz katru dienu
1. Interesu un dzīvesprieka trūkums	0	1	2	3
2. Slikts/nomākts garastāvoklis, nospiestība vai bezcerības sajūta	0	1	2	3

Trauksmes skrīnings PHQ2

Cik bieži pēdējo 2 nedēļu laikā Jūs ir apgrūtinājušas kādas no šādām problēmām?	Nemaz	Dažas dienas	Vairāk par nedēļu	Gandrīz katru dienu
1. Jūtāt nervozitāti, raizes vai sasprindzinājumu	0	1	2	3
2. Nespējāt nomierināties vai kontrolēt satraukumu	0	1	2	3

Ja >2 punktiem – izmantot GAD9 un PHQ7 skalas; atkarībā no rezultāta – psihiatra konsultācija

Slimību profilakses un kontroles centrs

AKTUĀLĀ STARPTAUTISKĀ STATISTISKĀ SLIMĪBU UN VESELĪBAS PROBLĒMU KLASIFIKĀCIJA, 10. REDAKCIJA

Sākums / Profesionāļiem / Klasifikācijas un klasifikatori / SSK-10 klasifikācija / Kodu tabulsaraksts un skaidrojumi

Meklēt (vismaz 3 burti)

Meklēt

☒ Nosaukums ☒ Paskaidrojums ☒ Jāiekļauj ☒ Nav jāiekļauj ☒ Piezīmes

- ☐ XII Ādas un zemādas audu slimības (L00-L99)
- ☐ XIII Skeleta, muskuļu un saistaudu slimības (M00-M99)
- ☐ XIV Ļašņoģenitālas sistēmas slimības (N00-N99)
- ☒ XV Grūtniecība, dzemdības un pēcdzemdību periods (O00-O99)
 - ☐ Partrūskta grūtniecība (O00-O08)
 - ☐ Tūska, proteīnūrija un hipertensīvi traucējumi grūtniecības laikā, dzemdībās un pēcdzemdību periodā (O10-O16)
 - ☐ O10 Iepriekš diagnosticēta hipertensija, kas sarežģī grūtniecību, dzemdības un pēcdzemdību periodu
 - ☐ O11 Uzslāņojusies preeklampsija uz hroniskas hipertensijas fona
 - ☐ O12 Grūtnieču [gestācijas] tūska un proteīnūrija bez hipertensijas
 - ☐ O13 Grūtnieču [gestācijas] hipertensija
 - ☐ O14 Preeklampsija
 - ☐ O15 Eklampsija
 - ☐ O16 Neprecizēta grūtnieču hipertensija
 - ☐ Citi sievietes veselības traucējumi grūtniecības dēļ (O20-O29)

Nav jāiekļauj:

- pēcdzemdību depresija (F53.0)
- ar grūtniecību saistīts perifēriskis neirīts (Q26.8)
- pēcdzemdību psihoze (F53.1)

O99.4 Asinsrites sistēmas slimības, kas sarežģī grūtniecību, dzemdības un pēcdzemdību periodu

Ar kodiem I00-I99 apzīmējamā patoloģija

Nav jāiekļauj:

- pēcdzemdību kardiomiopātija (O90.3)
- hipertensīvi traucējumi (O10-O16)
- embolija dzemdniecībā (O88.-)
- venozas komplikācijas un smadzeņu venozo sinusu tromboze dzemdībās un pēcdzemdību periodā (O87.-)
- venozas komplikācijas un smadzeņu venozo sinusu tromboze grūtniecības laikā (O22.-)

O99.5 Elpošanas sistēmas slimības, kas sarežģī grūtniecību, dzemdības un pēcdzemdību periodu

Ar kodiem J00-J99 apzīmējamā patoloģija

O99.6 Gremošanas sistēmas slimības, kas sarežģī grūtniecību, dzemdības un pēcdzemdību periodu

Ar kodiem K00-K93 apzīmējamā patoloģija

Nav jāiekļauj:

- aknu funkciju traucējumi grūtniecības laikā, dzemdībās un pēcdzemdību periodā (O26.6)
- hemoroīdi grūtniecības laikā (O22.4)

O99.7 Ādas un zemādas audu slimības, kas sarežģī grūtniecību, dzemdības un pēcdzemdību periodu

Ar kodiem L00-L99 apzīmējamā patoloģija

Nav jāiekļauj:

- herpes gestationis (O26.4)

2. Vizīte 12 – 14 nedēļās

Z35 Augsta riska grūtniecības norises pārraudzīšana (**jauna epizode, pagaidām nav MK611** pielietojot kodu augsta riska grūtniecēm, var realizēt aprūpes epizodi)
Vecmāte, ginekologs, ģimenes ārsts

Rezultātu un speciālistu slēdzienu apkopošana, riska izvērtēšana un grūtniecības vadīšanas plāna sastādīšana

Nosūtījums uz ehokg auglim indikāciju gadījumā

Dzemdību termiņa aprēķināšana

Urīna uzsējums (patreiz valsts neapmaksā, taču riska grupai (UCI anamnēzē, nierakmeņu slimība uc ir valsts apmaksāts)

3. Vizīte 16 – 18
grūtniecības nedēļa

Vecmātes vizīte

Z34

Z35

*Vecmāte, ginekologs,
ģimenes ārsts*

4. vizīte 25.-26. nedēļā

Z34

Z35

*Vecmāte, ginekologs,
ģimenes ārsts*

- Ja grūtniece Rēzus negatīva **NAV JĀNOSAKA AUGĻA Rh PIEDERĪBA MĀTES ASINĪS**
- **Gestācijas diabēta skrīnings;**
- Pašlaik – riska grupai, **plānots visām**
- Ģimenes ārsts – izsniedz stripus, izskaidro paškontroli, diētu un fiziskās aktivitātes; glikēmijas dienasgrāmata jāuzrāda vizītēs, ja laba kontrole – endokrinologs nav nepieciešams, riska kategorijas nemainās
- **Vēlama uztura speciālista vizīte (nav valsts apmaksāta)**
- **Gravidogramma**
- Izvērtēt nepieciešamību **DzVT profilakses** uzsākšanai ar MMH no 28. grūtniecības nedēļas.
- **Vakcinācija:** gripas un C19 vakcīna, ja sezona; pret garo klepu 20-32 ned. (pieļaujami arī 16 – 38 ned.), **(Latvijā pieejama RSV – maksas vakcīna!)**

5. vizīte 29.-30. grūtniecības nedēļā

Z34

Z35

Vecmāte, ginekologs, dzemdību speciālists

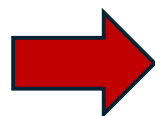
6. vizīte 34.-35. (patreiz 34.-36.) grūtniecības nedēļā

Vecmātes vizīte

Z34

Z35

Vecmāte, ginekologs, ģimenes ārsts

- Pārrunāt dzemdību plānu
- Ko darīt, ja nepareiza augļa guļa
- Stacionāra izvēle
- Izvērtēt indukcijas nepieciešamību un piemērotu gestācijas laiku

7. vizīte 37-38 (patreiz 38- 40) grūtniecības nedēļās

Vecmāte, ginekologs, dzemdību
speciālists

Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācijas
klīniskas rekomendācijas

DZEMDĪBU INDUKCIJA UN GRŪTNIECĪBAS ATRISINĀŠANA
II TRIMESTRĪ

- Tiek izvērtēti **III trimestra (36-37 ned.)** ultrasonogrāfija (**plānota**)
- **Augļa iegurņa priekšguļa** - ja nav kontraindikāciju, nosūta augļa ārējā apgrozījuma veikšanai uz Perinatālās aprūpes centru
- **B grupas beta hemolītiskā streptokoka (BGS) nēsāšanas testa veikšana. Rezultāts ir derīgs 4 nedēļu** laikā pēc tā paņemšanas.
- Informē par **dzemdību veidu** un rekomendējamo **grūtniecības laiku** un **dzemdību vietu** atkarībā no grūtnieces riska profila;
- **konsultācija ar izvēlētajā dzemdību stacionārā, ja dzemdes rēta, ja iegurņa priekšguļa**

8. vizīte 40 (patreiz 41.) grūtniecības nedēļā

Vecmātes vizīte

*Vecmāte, ginekologs, dzemdību
speciālists*

Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācijas
klīniskas rekomendācijas

DZEMDĪBU INDUKCIJA UN GRŪTNIECĪBAS ATRISINĀŠANA
II TRIMESTRĪ

- AS = proteīnūrijas noteikšana, ja paaugstināts asinsspiediens
- KTG
- Nosūtījums uz dzemdību ierosināšanu ≥ 41 ned.

Pēcdzemdību vizīte (6- 10 nedēļas pēc dzemdībām)

*Vecmāte, ginekologs, dzemdību
speciālists*

- **Fiziskā un psihoemocionālā labklājība (PHQ2, GAD2)**
- **Ginekoloģiska apskate**, ja bijuši plīsumi, operatīvas dzemdības, pastāv sūdzības, pieturas sāpes, diskomforts, traucējoši izdalījumi, ja izvēles kontracepcijas metode būs intrauterīna kontracepcija, ja ir sūdzības par hemoroidālo slimību;
- **T/V USG nav jāveic**
- **Jāizvērtē iegurņa pamatnes disfunkcijas simptomi**, jāsniedz rekomendācijas iegurņa pamatnes disfunkcijas riska mazināšanai;
- Jāizvērtē bērna zīdīšanas režīms;
- Veselīgu uzturs **(joda 150 µg, D vit. (2000-4000SV) lietošana)** krūts zīdīšanas periodā;
- Kontracepcijas izvēle

Vēlos uzsvērt:

- Aicinām atbalstīt vecmāšu ienākšanu antenatālajā aprūpē!
- Katrā vizītē jāpievērš uzmanība grūtnieces psihoemocionālajam stāvoklim (GAD2, PHQ2 skalas), arī sociāliem jautājumiem; jāizvērtē DzVT un citi riski grūtniecībai progresējot.
- Atkārtoti jāpārrunā par vakcināciju! Korekta dokumentācija, ja atsakās

- Atbildīgi un rūpīgi izturēties pret mātes dokumentāciju.
- Izsekot atgriezeniskajai saitei pēc ģimenes ārsta, speciālistu vizītēm un izmeklējumiem – pievienot mātes pasei slēdzienus.
- **NVD monitorē vizīšu skaitu grūtniecēm!** Nepamatotas vizītes netiek atbalstītas. Var veikt attālinātu konsultāciju, noformējot par to talonu ar manipulāciju kodu: 60447 – „speciālista atkārtota konsultācija attālināti, t.sk. dokumentācijas aizpildīšana” (NVD tarifs 15,5 eur).

A group of medical professionals, likely doctors or nurses, are shown from the chest down. They are wearing white lab coats over dark blue or black scrubs. Each person has a stethoscope around their neck. They are all holding their hands together in a central point, with fingers interlaced, forming a circle. The background is a soft, out-of-focus white. On the left side, there is a light blue oval with a dark blue border containing the text 'Paldies!'.

Paldies!